

Iz vseh skupin: Gosp. Rajča Božidara, župnika pri sv. Barbari in g. dr. Škrabarja Viktora okrajnega vračnika in posestnika v Ptuji. Ker se je na ednem od narodne stranke v zastop zvoljenem koj v početku zapaziti moglo, ka bode pri volitvi v odbor na od sebe vlekel, eden se pa zopet modro zakesnil, smelo se očekivati, da bode ravnokar imenovani priporočeni odbor od 23 naše stranke nazočih poredoma s 23 glasi izbran. Ali glej! Izmed 23 našel se je eden rjavi Judež in tako je bil gosp. oskrbnik Rajšp z 22 glasi za načelnika izbran, zoper g. dr. Strafella, kojemu je pripalo 15 glasov. In blizo tako bili so razdeljeni glasi tudi pri volitvi podnačelnika in odbornikov iz skupin velikega posestva in trgovine z obrtnijo, ki so dobili odnosno po 24, 22, 21 glasov. Kdo je bil odpadnik, si za zdaj na uho šepčemo; ob drugej priliki bo pa se, če bi se kaj takega zopet pripetilo, celo razumljivo in na vsa usta povedala, kdor se je, hoteč na dvema stoloma sedeti, pri glasovanji tako na debelo znojil in potil, ka smo se motreči ga komaj smeha zdržali. Rekli bomo zakaj je v očeh poštenjakov značajnost kam več vredna od golega bogastva, naj potem enkrat zve, kaj se pravi možbeseda in kaj je figamožstvo. Da sedajna večina nema namere, brez obzira na postoječe razmere tako postopati, kakor se je godilo navadno poprej, pokazala je dovolj jasno pri volitvi odbornika za mesto in trg. Nekako čudno, da ne rabim drugega izraza, bilo je glasovanje Ptujčanov proti svojemu lastnemu županu od naše stranke v mestno skupino priporočenemu za moža, kojemu se inae kaj radi spestjo — v žepu grozijo. Pa tako se dogaja. Vse se dragovoljno odpusti in pozabi samo, da bi se . . . ali ostani v piseku! Naj na kratko povem: razve g. dr. Škrabarja, ki je 3 glase premalo dobil, zbrani so v odbor vsi od narodne stranke priporočeni in — g. dr. Strafella. . . Na konci še pristavim, ka ima naša stranka svoje shode v lepo priredjenej prijaznej gostilnici Vojskovej.⁴

Gospodarske stvari.

Ajda, jeda, jejda ali helda.

Ta enoletna rastlina s čevelj visokim, k višku stoječim, večidel krvavo-rudečim stebлом, je doma iz Azije, od koder so jo pred 300 leti k nam v Evropo prinesli. Razločujemo 2 povrsti ajde: navadno črno in sivo-zrnato ajdo. Teža zrnju: 62—65 kilo hektoliter. Kaljivost: 2—3 leta. Podnebje ljubi toplo in je proti mrazovom občutljiva, vendar, ker potrebuje za rast primeroma malo časa, morejo jo tudi v mrzlejih krajih še s pridom sejati. Zemlja: ajdi ugaja bolj lehka pa ne preizpita. Stori tudi v zibah t. j. močvirnatih zemljiščih, vendar najbolje v požganem mahovji in lazih, to pa za vsakim predsadežem. Navadno sejejo ajdo v rženo strnišče. Gnojitev frišna ne

kaže. Kdor pa le frišno gnoji, ta pridela veliko slame pa malo zrnja. Boljše je tretjemu ali četrtemu sadežu pred ajdo gnojiti. Ako pa kdo na sejano ajdo potrosi 4—5 meterskih centov pepela, 2—2.5 metr. centov guanovega superfosfata ali 2—2.5 met. centov razkrojene koščene moke, ta bo dobil izredno lepega pridelka. Priprave: ajda zahteva dobro izorano in čisto zemljo. Čas sejati je v mrzlih krajih prva polovica maja, navadno pa pozneje namreč ko žito požanjejo ter jo brž v novo strnišče posejejo. Semena je treba: pri sejanji z roko 1—1.5 kilo, z mašino 0.8—1 kilo na hektar; globoko se ne sme pod zemljo zavleči seme, k večjemu 3—5 centimetrov; če le mogoče naj se povalja z valjarjem. Rast završise v 80—100 dneh. Žetev je ob konci avgusta in začetku septembra t. j. brž ko je večina zrnja očrnela. Dalje se naj ne čaka, akoprem bi še marsikteri cvet ne bil ocvetel. Kajti drugače se mnogo zrnja osiplje in izgubi. Ajdo pri nas žanjice žanjejo, v snopiče vežejo, ki se potem ali v razstave postavijo, ali v ostrvi naložijo ali v kozolcih razobesijo. Suši se ta rastlina prav po malem. Pridelki so jako različni in nezanesljivi. Pravijo, da obrodi v 10 letih k večjemu 2krat bogato, 4krat dobro in 4krat slabo. Sploh daje hektar 15—25 hektolitrov zrnja in 10—20 kilo slame. Hranitev in poraba: Do mlatitve treba je ajdo sušiti v prezračnih prostorih. Izmlačeno zrnje daje zmleto prav dobro moko, ki rabi za izvrstne žgance; šrotana ajda služi kot vrlo dobra krma. Slama je dobra kot krma, navadno se pa z njo le nastilja. Takšen gnoj je izvrsten. Kajti ajdina slama ima v sebi 160 delov vode, 13.0 dušca, 51.7 pepela, 24.2 kalija, 1.1 natrona, 9.5 apna, 1.9 magnezije, 6.1 fosforove kisline, 2.7 žveplove kisline in 2.9 kremenove kisline. Mnogim rabi zato tudi kot zelenjavni gnoj. V cvetu daje bučelam izvrstno pašo. Sadež za ajdino je najbolje izvoliti kakšen okopavni sadež, kateremu se pa ima pognojiti. Sovražniki so ajdi nekšne gosence še bolj pa jesenski mrazovje ali slane. Zoper te bi si mogli posestniki pomagati, ako bi v enej okolici vsi pripravili kurež s plevami in šarami tako, da bi se dim zjutra vlegel nad ajdine. Tudi južno vetroje rado posmodi ajdo, da je namesto zrnja sama zuna!

Konjsko kopito in kako treba z njim pametno ravnati.

M. Konj s pohabljenimi nogami je prav za prav za nič več. In vendar se skoraj noben ud konjskega telesa toliko zlo ne rabi, ko ravno njegove noge. Živinski zdravniki imajo ravno z boleznimi in pohabljenimi konjskimi nogami skoraj največ posla in zaslužka. Vzroki teh nožnih bolezni pri konjih so večidel iskati v napačnem in krivem ravnanji s konjskim kopitom. Trdovratno se kovači in konjski lastniki držé krive navade, po kateri se pri kovanji konju kopita pilijo, nerodno

porezujejo, žgejo, s katranom ali katerokoli maščobo mažejo. Celo konjsko nogo natanko popisovati, bi tukaj predaleč segalo, le o konjskem kopitu in njegovem glavnem delu, iz kterega največ obstoji, o roževini, hočemo kratko besedo spregovoriti.

Roževina je vlaknata tvarina, ki ima 25 odstokov vode v sebi. Tu je treba ravno izrečeno resnico močno povdarjati, da ima namreč kopitua roževina, če je zdrava in še v naravnem stanu, vodo v sebi, kar je za kopito stvar visoke važnosti. Ako se roževini voda odtegne, postane suha, trda in neprožljiva in je blizo taka, kakoršen je kos subega mizarskega lima, ki se v takem stanu kakor steklovina na mnoge kosce razleti. Roževini se morajo tedaj njeni vodeni obstanki varovati in hraniti kolikor le koli mogoče, če se hoče, da ostane kopito zdravo in v dobrem in porabnem stanu. Da je to živa resnica, o tem se vsak sam lahko prepriča na nohtih svojih nog. Ako jih hočemo porezovati v celo suhem stanu, tako je porezovanje težko, nohet se rad zadira in lomí, ko smo si pa noge skopali, nož lahko in gladko nohte reže. Navadni način kopito žgati, da se podkev kopitu prileže in piljenje kopita, da dobi lepšo podobo, kakor tudi mazanje s katranom ali kako si bodi maščobo, vse to vodo iz roževine kopitove izganja, kopito postane suho, se skrči in se začne zadirati in lomiti. Taka roževina, ktera je za varstvo noge vstvarjena, je oslajbljena in deloma celovničena. Ako se spodnja stran kopita razbeljenega železa dotakne, se voda iz žganega dela razsopari. To je samo na sebi jasna stvar. Ako se gladka in svitla zvonajna stran kopita odpili so nježne notrajne rožene plasti onim slabim nasledkom izpostavljene, kteri iz izpuhtenja vode iz roževine izvirajo. Tako je mogoče, da nebrojne drobne luknjice v roževini vodo, ki jo imajo v sebi, pozgubé. Roževina postane po tem takem tudi suha, krhka in se skrči. Katran ima v sebi neko kislino in pa ubežno olje, ki ubeži v zrak in le nekaj črne smolnatne snovi za seboj pušča. Ako se tedaj konju kopito s katranom maže, njegova kislina na roževino kopitovo kemično deluje, jo strdi in krhko naredi in olje, ki je izpuhtelo, pušča za seboj med vlaknom tanke špranjice. Na kopitno roževino ravno tako deluje, kakor na usnje, n. pr. na podplat kakega črevlja. Usnje postane po nekterih dneh trdo, topo, suho in vode ne prepušča. Ravno tako deluje katran in olje na roževino, preženeta vodo iz nje, se postavitá na njeno mesto in delata roževino trdo, krhko in razpokano. Tudi tvarina, iz ktere je strela, t. j. srednji in spodnji del konjskega kopita, ustvarjena, je iz roževine. Ta je vendar mehkejša in manj trdna, ko druga kopitova roževina. Za to je pa tudi za zvonajne moči bolj občutljiva in jim bolj pristopna. Ako se strelí voda vzame, se tudi ta del skrči kakor drugi.

Iz vsega tega, kar se je o naturi kopitne

roževine konjske dozdej povedalo, vsakdo vidi in spozna, kako se mora s konjskim kopitom prav za prav ravnati, da se vsako poškodovanje od njega za pravega časa odvrne. Kot ravnalo mora tu vsakokrat veljati, da je treba podkev po kopitu ne pa kopito po podkvi ravnati. Kedar se podkev na kopito deva, se ji mora kopitni podplat s previdnim prirezovanjem priravnati pa ne z žganjem. Ako se je podplat ali strela po slabem ravnanju z njima skrčil in posušil, se ne sme z maščobo ali katranom mehčati, ampak z vodo in glicerinom, kteri se z vodo meša pa je ne prežene. Glicerín nima v sebi nobene kisline ali razjedovavnih lastnosti, ampak roževino mehča in voljno dela, pa tudi ne izpuhteva. Glicerín roževino mehko napravi in stori, da se njeno vlakno more raztegniti. Tako se zabrani, da se roževina ne krči in če se je že skrčila, se to zopet popravi.

Konjerejcem ormoškega okraja na znanje. Dne 8. junija se bodo o poldne v Središču popoldne pa v Ormoži pregledovali tisti konji, kateri bi bili za gračko razstavo primerni; pa oziralo se bode samo na mlajše v konjerejskih zapisnikih zaznamovane kobile z žrebeti ali brez žrebet in pa na eno- in dveletne žrebice; to se javlja, da se drugi konji zapstoj ne doženejo. Dotične izkaze naj vsak seboj prinese; pri teh prilikah se bodo tudi kobile na novo v konjerejski zapisnik zapisovale. Na ta ogleđ se popolnem prstovoljno konji spravljajo.

Sejmovi na Koroškem 14. junija zgornji Drauberg, 15. junija Grajfenburg; 24. jun. Gutštajn; 28. jun. zgornji Drauberg, 30. junija Pontabla, Terbiž.

Dopisi.

Iz Maribora. († Franc Kežman), velečestiti infulirani stolni dekan škofije lavantinske so umrli v soboto dne 29. maja zjutraj ob 8. uri v 68. letu svoje starosti, to pa po dolgej in hudej bolezní in lepo sprevideni s sv. zakramenti za umirajoče. Visokej časti, velikim zaslugam prime-ren bil je sprevod in pogreb dne 30. maja ob 6. uri zvečer. Sprevoda je se udeležilo ogromno veliko ljudstva in duhovnikov. Slednjih je bilo okolo 50, med njimi ptujski prošt in celjski opat. Mrliča so od hiše nesli najprvle v stolno cerkev, kamor so sprevod vodili mil. knezoškof. Tukaj so pa vel. čest. g. kanonik Kosar v izvrstnem govoru od ranjkega jemali slovo. Potem smo ranjkega pod vodstvom preč. stolnega prošta Fr. Zorčiča sprevali na mirodvor, kder sedaj truplo počiva na strani matere, sestre in stričnika. Ob konci so še gospodje bogoslovci zapeli genljivo in krasno nagrobnico slovensko. Zadušnice obhajale so se drugi den, dne 31. maja, v stolnej cerkvi ob 8. uri zjutraj. Obširnejši životopis objavimo v „Cerkveni prilogi“, ako nam ga kteri prijatelj ranjkega sestaviti blagovoli. Toliko opomnimo tukaj, da so bili ranjki gospod rojeni